

Беларус

BIELARUS — BYELORUSSIAN NEWSPAPER IN THE FREE WORLD
POST ADDRESS: BIELARUS, P. O. BOX 109, JAMAICA, N. Y. 11431, Tel.: AX 1-8038

Год XXII, № 184

Нью Ёрк

August — Жнівень 1972

New York

Vol. XXII, № 184

СВЯТКАВАНЬНЕ КУПАЛАВАГА ЮБІЛЕЮ Ў БССР

Святкаваньне 90-ых угодкау ад нараджэння Янкі Купалы сталася важнейшай культурнай і нацыянальнай падзеяй у жыцці беларускага народа. Каб лепш гавяці сабе выняткавыя харарактар гатве падзеі, мэтазгодна прыраўніць яе да папярэдняга вялікага юбілею — 450-ых угодкау беларускага друку ў 1967 годзе. Тады была выразная тэнденцыя зацерпі вельі і важнасьць гонае эпахіальнае падзеі ды зменшыць запраудную ролю Францышка Скарыны, што сваі друкарскай і асьветніцкай дзеянісцяй распачаў новую эпоху ў культурчым развіцьцю не толькі Беларусі, але і ўсяго ёўрапейскага ўсходу. Святкаваньне скарынаўскага юбілею было праведзенасна на зыделі сціпала і ціха.

Гэтае акцэнтаваньне нацыянальнай ролі Купалы, як духовага праўдзівага народу й прарока ягонага нацыянальнага адраджэння, асабліва зыркім было ў выступленнях неафіцыйных — перш-наперш у друку. Праўда, і тут прафесійныя партыйныя падхалімы, як Міхась Лынкоў, Максім Лужанін і асабліва найблізьшыя руспіўцы з усіх падхалімай пісьменніківанікі Іван Шамякін, не прамінули нагоды, каб коштам хвалашавання Купалава спадчыні лішні раз заманіфеставаць сваю адданасць „роднай” партыі. Прывкладам, згаданы Іван Шамякін у сваім артыкуле ў „Літаратуры і Мастацтве” адварыўся з рабіць і гэтак бесправнае „адкрыцьце”: „Галасы Янкі Купалы і Якуба Коласа загучалі тады, калі пасля стыхійных сляяніскіх выступленняў на арану сацыяльнай барацьбы выйшаў самы рэвалюцыйны клас — пралетарыят, калі рос і набіраў сілы авангард гэтага класа — партыя бальшавікоў, створаная Ленінам”. Нічога больш недарочнага, як звязаныне ідэйных вытокуў творчасці Купалы і Коласа з рухам пралетарыяту, партыяй бальшавікоў Ленінам, што цалком ігнаравалі і нават быті варожымі беларускаму нацыянальному адраджэнскуму руху. Даволі таго, што ў дакастрычнікай творчасці Купалы і Коласа не знайсці літаральна ніводнага твору на тэму работнікаў і гарадзкога пралетарыяту, што, хоць і беларускага паходжанія, былі ў гэным часе вонкіх беларускага нацыянальнага руху.

Падрыхтоўку й правядзенне святкаваньня 90-ых угодкау Янкі Купалы навыпадковы ўзяла ў сваі руки Камуністычная партыя і ўрад БССР якраз з тай мэтай, каб мець поўныя кантролі і ўплыў на ўсе юбілейныя ўрачыстасці. Святкавальні Камітэт Купалавага юбілею ачоліў не паэта й не прадстаўнік літаратураведнае наўку, што быў лінёй і найблізьш мэтазгодна з увагай на літаратурныя характеристики юбілею, а намеснік старшыні Савету міністраў БССР Н. Сняжковіч, як старшыня гэтага Камітэту. Сам-ж Святкавальні Камітэт напалавіну складаўся з высокіх прадстаўнікоў партыі і ўраду БССР, многіх з якіх мацьтвіма не прачыталі ў сваіх жыцціх ніводнага верша Купалы, і прыблізна напалавіну з пісьменнікаў, працаўнікоў мастацтва, культуры й науки.

З увагі на тое, што Купалавым юбілеем была глыбака зацікаўленая не толькі беларуская нацыянальная інтэлігенцыя, а і ўесь народ, партыя і ўрад, лічачыся з агульнымі настроемі, былі зумешчаны дапамагчыць іх правесці гэты юбілей вельмі шырака, масава і гучна. Юблей быў адзначаны не толькі ў сталіцы рэспублікі — Менску, але і ў вялікіх і рэйніх цэнтрах, у навуковых і навучальных установах, у калгасах і саўгасах, на заводах, прамысловых працьвітствах і новабудоўлях.

У сувязі з тым, што юбілейныя святкаваньні былі рэжысёрованыя і правяджаныя партыйнымі і ўрадавымі коламі, творчасць Янкі Купалы ў часе афіцыйных юбілейных урачыстасціцца была прадстаўленая груба тэндэнцыйна. Дакастрычнікі пэўныя Купалавай творчасці, калі яна дасягнула свайго зэніту, быў асьветлены нясумерна вузкай і бедна, раўнічной да ягонае творчасці савецкага часу. Пры гэтым

зырка праводзілася хвалішывал большавіцкая тэза, што ўся наша наўка творчасць Купалы была суручная ленінскім рэвалюцыйным ідэям і падрыхтавала ідэныя грунт для прынцыпа беларускім народам Кастрычніцкай рэвалюцыі, а творчасць савецкага часу была натхненім хвалішывалі і гімансавецкай уладзе, партыі й камунізму. Не зважаючы на гэту агульную зададзенасць зъверху, ўсё-ж і ў некаторых прамовах і дакладах навет афіцыйных святкаваньняў вычуваўся выразнае акцэнтаваньне нацыянальнага характару Купалава творчасці і нацыянальнай ролі Купалы ў жыцці беларускага народа.

Гэтае акцэнтаваньне нацыянальнай ролі Купалы, як духовага праўдзівага народу й прарока ягонага нацыянальнага адраджэння, асабліва зыркім было ў выступленнях неафіцыйных — перш-наперш у друку. Праўда, і тут прафесійныя партыйныя падхалімы, як Міхась Лынкоў, Максім Лужанін і асабліва найблізьшыя руспіўцы з усіх падхалімай пісьменніківанікі Іван Шамякін, не прамінули нагоды, каб коштам хвалашавання Купалава спадчыні лішні раз заманіфеставаць сваю адданасць „роднай” партыі. Прывкладам, згаданы Іван Шамякін у сваім артыкуле ў „Літаратуры і Мастацтве” адварыўся з рабіць і гэтак бесправнае „адкрыцьце”: „Галасы Янкі Купалы і Якуба Коласа загучалі тады, калі пасля стыхійных сляяніскіх выступленняў на арану сацыяльнай барацьбы выйшаў самы рэвалюцыйны клас — пралетарыят, калі рос і набіраў сілы авангард гэтага класа — партыя бальшавікоў, створаная Ленінам”. Нічога больш недарочнага, як звязаныне ідэйных вытокуў творчасці Купалы і Коласа не знайсці літаральна ніводнага твору на тэму работнікаў і гарадзкога пралетарыяту, што, хоць і беларускага паходжанія, былі ў гэным часе вонкіх беларускага нацыянальнага руху.

Усё гэта быў аднаразовыя святкаваньня мерапрэдметы. Але побач з імі быў створаныя як застануцца іх важныя мерапрэдметы сталія ў трывалікі, што застануцца назаўсёды як каштоўнасці нацыянальнай беларускай культуры. Адным з гэтых трывалікіх мерапрэдметаў было ўстанаўленне ў Менску ў адкрыцьці ў дзень юбілею імпазантнага, памастацку выкананага групі беларускіх скульптараў і архітэктараў бронзавага памятніка Янку Купалу. Хоць ад смерці паэты мінула роўна 30 год, гэта яшчэ першы ў БССР памятнік Купалу. Іншым асабліва важным перапрэдметам, пра якое лятуцелі якога дамагаліся беларускія паэты ў пісьменнікі ад даўжэйшага часу, было правядзенне 8 ліпеня ў месцы нараджэння Купалы — у вёсцы Вязынцы Маладечніскага раёна Менскай области першага масавага сяўта беларускай пазэй, якое застануцца іх звязаныне ідэйных вытокуў творчасці Купалы і Коласа з рухам пралетарыяту, што, хоць і беларускага паходжанія, былі ў гэным часе вонкіх беларускага нацыянальнага руху.

Шаснаццацічыны нумар „Літаратуры і Мастацтва” за 7 ліпеня — у дзень самога юбілею быў цалком прысвечаны Купалу ўлучта із сваёй апошняй гумарыстычнай бачынай „Вялікая трасянянка”. У наступным нумары „Літаратуры і Мастацтва” за 14 ліпеня Купалаваму юбілею было прысвечана дзесяць з палавінаю бачынаў. За выняткам справадзачаў з юбілейных урачыстасціцца агенцтва БЕЛТА, перадаўшы пісьменнікам патасам, ды колькі артыкулы згаданых партыйных падхалімай, усе іншыя артыкулы ў замежнікіх беларускіх пісьменнікаў, дзеячоючае мастацтва й культуры прадстаўлялі Янку Купалу гэтак, якім быў ён у запраўдніці — беларускім нешыянальным песьменнікам. Гэтак-же быў прадстаўлены Купала і ў змешчаных у пэўнікіх друку вершах беларускіх паэтаў, прысвечаных Купалу. А вершы гэтых і апавяданьня звязваліся ў газетах і часопісах гэтулькі, што з іх магла быць цэлай як ія тоңенкаўскай кнігі! Шмат увагі прысвечаны Купалу ліпенскім пісьменнікам „тадыстых”, літаратурных часопісах „Полымя”, „Маладосьць” і навет расейскаму часопісу „Неман”. Усе менскія штодзённікі газеты ў дніх Купалавага юбілею быў запоўнены, хай сабе пераважна ў казённым, матавымялам пра Купалу.

З нагоды юбілею тэатры Беларусі, у тым ліку і некаторыя расейскія тэатры, як Горадзенскі, пастаўілі п'есы Купалы, а кінатэатры высьветлялі дакументальны фільм

мы з жыцця і творчасці Янкі Купалы. Фільмовае аўбіднанье „Летапіс” на студыі „Беларусьфільм” адзначыла юбілей Янкі Купалы выпускам паўнаметражнага дакументальнага фільму „А зязюля кукаўала” на матывах Купалава творчасці. Ведамы сцэнарысты готаві творчыя пісьменнікі Анатоль Вялюгін і надрукаваўшы на ліпенскім нумары „Полымя” дакументальную кінагрупу-сцэнар пра Янку Купалу „Мені сяняцца сны аб Беларусі”, паводле якога, трэба думасць, будзе накручені фільм. Юблейным матыялам прысьвяцілі шмат увагі Беларускае радыё й тэлебачаньне. Беларускія мастакі заране заснавалі багатую выстаўку сваіх твораў — пісьменнікі, тэатральнага жыцця, а так-ж скульптураў, прысвечаных Купалу, а беларускія кампазітары ў музыцы адзначылі Купалу юбілем музычных твораў на слова Купалавых вершаў.

Заслугоўваў на ўвагі вялікі ўдзел у юбілейных урачыстасцях, з таксама ў дні юбілею ў друку прадстаўніцтваў усіх саюзных і некаторых аўтаномных рэспублік Савецкага Саюзу, а таксама краёў г. зв. народных дэмакратычных.

Асабліва шырака былі адзначаныя Купалавы юбілі ў братнай Украіне, дзе ў буйнейшых гарадох быў заснаваны Купалоўскі юбілейны вечары ў правядзеніі выбары, быў заснаваны 21 жніўня сяўта нацыянальнасці ў парку — беларускі архітэктары Анатоль Айкейчык, Андрэй Засіпіцкі і Леў Гумілеўскі, Юрка Градаў і Леанід Левін.

Помнік Янкі Купалы ў Менску ў мінскім японага ўрачыстага адкрыцця 7 ліпеня сёлета. Аўтары сямімэтровай вышыні бронзовага помніка і ўсяго мэмарыяльнага ансамблю (на здымку на відаць) у Купалаўскім парку — беларускія архітэктары і скульптары Анатоль Айкейчык, Андрэй Засіпіцкі і Леў Гумілеўскі, Юрка Градаў і Леанід Левін.

ЭТНІЧНЫЕ ГРУППЫ НА КАНВЕНЦИИ РЭСПУБЛІКАНСКОЙ ПАРТЫИ

У часе Канвенцыі Рэспубліканской Партии ў Міямі Біч, Фларыда, на якой была выстаўленая кандыдатура Прэзыдэнта Ніксана на сёлетне праздынція выбары, быў заснаваны 21 жніўня сяўта нацыянальнасці ў парку — беларускі архітэктары Анатоль Айкейчык, Андрэй Засіпіцкі і Леў Гумілеўскі.

Самым маляўнічым мамэнтам вечару быў жанчыны ў нацыянальных віялках. Згуртаваўшыся каля ўваходу кожная рэпрэзэнтавала краі свайго паходжання. Сярод Латышак, Летувішак, Мадзярак, Украінак, Грэчыніак, Кітайчак, Японіак, Фінал і іншых красавалася ў беларускім нацыянальнім касцюме і беларускім прадстаўніцтвам. Гаспадаром усіх праграмы быў Дыэктор Аддзелу Нацыянальнасці Рэспубліканской Партиі Ляслі Пастар.

У пашыраных на Канвенцыі некаторых выданьнях, як, прыкладам, газета „Гэртыгтадж Рэвію”, брашура пра этнічную мазаіку Амэрыкі, Кулінарная кніга нацыянальных страваў, кожацца таксама пра Беларусь Амэрыкі ды краі іхнага паходжання.

Ча. Не зважаючы на гэта, новае выданьне Купалавых твораў, што цяпер ужыцца ўсё-ж будзе краікам на пашыраныя віялкі, горда падкрэслілі сваі этнічнае сяўто, што, дзеялістична, узялоўваючы сваіх праўдзівасці, падараваў на зямлю Вашынгтона. Цэлы вечар праходзіў у тоне ўпэўненасці ў пешаварыбах Прэзыдэнта Ніксана на другую кадэнцыю.

У нядзелю 13 жніўня ў залі Украйнскага Народнага Дому ў Міямі, Фларыда, адбылася дэмманстрацыя прадстаўнікоў нацыянальнасці: Беларусь, Кубіна, Мадзяр, Летувішак, Паліякі і Украінцаў з нарады Тыдня Паняволеных Народаў.

Побач з іншымі нацыянальнымі сцягамі на сцэне красаваўшы ў наш беларускі бел-чырвона-белы сцяг, горда трывалы мадаладаў Данай Багдановіч. Прэзентуючы беларускі сцяг і колеры беларускай нацыянальнай віялкі, быў пралязаны ў кірофон беларускі нацыянальны гімн. Галоўную прамову меў Дырэктор Рэспубліканской Рады Нациянальнасці Ляслі Пастар.

ІВАН МЕЛЕЖ і ІВАН ШАМЯКІН — НАРОДНЫ ПІСЬМЕННІКІ БССР

Прэзыдэнт Вярховнага Савету БССР загадам з 19 ліпеня сёлета нарадаў Івану Мележу і Івану Шамякіну ганаровую годнасць народных пісьменнікаў БССР, як сказана ў загадзе, „за вялікія наўсяненія ў развіцьці беларускай савецкай літаратуры”.

Апрача іх, годнасць народных пісьменнікаў БССР носяць Міхась Лынкоў і Кандрат Крапіва.

Баць

РЭХА КУПАЛАВАГА ЮБІЛЕЮ

У ГОРАДЗЕНСКІМ АБЛАСНЫМ ТЭАТРЫ

Горадзенскі абласны драматычны тэатр, шадобна як і ўсе абласныя тэатры Беларусі, расейскі і йграе вылучна из расейскай мове. Калі-ж часамі ётакі п'есы беларускіх драматургаў, дык у перакладзе на расейскую мову. Але вось на 90-ы годкі ад нараджэння Янкі Купалы тэатр сіламі малодных актораў падрыхтаваў аднаактовую камедыю *Янкі Купалы „Прымакі”*, прэм'ера якой адбылася на падародніні Купалавага юбілею. Не зважаючи на тое, што *„Прымакі”* — не найлепшая Купалава п'еса, простая й навет прымтыўна, будучы паставленай у роднай беларускай мове, выклікала нябывалы ў жыцьці Горадзенскага тэатру энтузізм і захапленыне. Вось што пра гэта ішча выкладчыкі беларускай літаратуры Горадзенскага підагагічнага інстытута ім. Янкі Купалы Аляксей Пяткевіч у газэце *„Літаратура і Мастацтва”* за 7 ліпеня сёлета:

„Прэм'ера прыйшла зь вялікім поспехам. Даўно ў сценах Горадзенскага тэатру артысты не адчувалі такій уздычнасці глядачоў, такій бурнай і шчырай яго рэакцыі. Дзеянніе, асабліва недзе з другой паловы спектаклю, амаль няспынна суправаджалася апліяды-смэнтамі. А ў канцы, на разытвітальні выхад актораў, залі наладзілі ім і пастаноўшчыку такую працяглую авадзіць, ад якой яны, здаецца, крышку разгубіліся. Прыемна было бачыць, як прывычна дзе-

Аляксей Пяткевіч

У БЕЛАРУСКІМ ВІЯЎЛЕНСКІМ МАСТАЦТВЕ

Кажнаага году ў БССР адбываюцца рэспубліканскія выстаўкі віяўленскага мастацтва. Як правіла, выстаўкі ётых звычайна прысьвечаныя розным савецкім угодкам і палітычнымі падзеям. Ад 1967 і да сёлетняга году мастацкія выстаўкі прысьвечаліся: 50-ым угодкам Каstryчніцкай рэвалюцыі, тады 50-ым угодкам абелішчання БССР і стварэння Камуністычнай партыі Беларусі, 100-годдзю ад нараджэння Леніна, XXIV зізуду КПСС і наапошнім сёлета — 50-ым угодкам стварэння Савецкага Саюзу. У сувязі з ётых выстаўкі былі бадайшто цалком пазадыўленыя беларускага нацыянальнага харктуру й калірту ў адлюстроўвалі чисты савецкі ѹ камуністычныя тэмы.

Але з нагоды сёлетнях 90-ых угодкаў ад нараджэння Янкі Купалы й Якуба Коласа ў пачатку ліпеня была адкрыта ў Менску мастацкая выстаўка, прысьвечаная абодвым паэтам і іхнай творчасці. Выстаўка гэтая стала для беларускіх мастакоў вынікавай шчасльвай нагодай выявіць у мастацкай творчасці свае чисты нацыянальныя імкненні і зацікаўленыні. Ведамы беларускі мастацтвавед Барыс Крапак апісвае гэту выстаўку ў газэце *„Літаратура і Мастацтва”* за 21 ліпеня сёлета:

Барыс Крапак кожнага году дае крытычныя агляды выставак беларускіх мастакоў і, як аўтактыўны й патрабавальны вучоны, побач з мастацкімі дасягненнямі, адзначае ў загані мастацкіх твораў, выкананых паводле г. зв. „сацыяльнага заказу” на зададзенныя тэмы. Часамі заганай знаходзіць ён больш, чымся дасягненняй. Затое на выстаўцы, прысьвечанай народным паэтам Беларусі, заўважыў ён вось што:

„...значная падзея ў мастацкім саюзе новыя творы. Учынілі ўжо вялікія прыношэнні ў беларускіх мастакоў, прысьвечаная 90-годдзю з дня нараджэння народных песняроў Янкі Купалы і Якуба Коласа.

Аснова гэтай экспазыцыі — рэтраспекцыя. Ёсьць новыя творы.

Учынілі ўжо вялікія прыношэнні ў новых творах мастакі прадаўгаваючы пошукі новых выяўленчых сродкаў, каб глыбей раскрываць тэму, філізафічна асансюючы яе, акрэсліваючы самае істотнае ў ёй. Бадай, кожны аўтар гаворыць сваёй работай: „Вось ён, мой Купала! Вось ён, мой Колас! Вось яна, моя Беларусь, якія дала ім жыцьцё і натхненне!” І — вымаўляеца гэта з рознай інтанаций.

„Купалайскія радкі” — новая карціна М. Данціга.

У зямлянцы за столом дзяўчына — партызанка пры сяве агарка, замацавана глыбокімі сядзібамі на ўжо апрабаваныя. Асанцыя — сараду, чытая кніжку Купалавых вершаў... Вайна і прыгажосць... Аўтаматы і музы... Ня-простая тэмам! Такія, як гэтае партызанка, — заўжды прыгожыя. І гэтае мастак вікказаў пераканальна.

У. Стальмашонак, які некалі пачынаў з жаровых палотнаў, ціпер з кожнай новай работай імкненца ўсё больш пасълядоўна і поўна вырашыць праблему манументальнага мастацтва образу. Пад

манументальнасцю тут я маю на ўвазе перш за ўсё спосаб мысленія, съветаўспрынімальні. Вось і ў новай карціне „Слова пра Беларусь” мастак раскрывае тэму Радзімы, адметна трактуючы агульнаславечную вобразах волатаў беларускай культуры.

Мастак імкненца нагадаў нам пра жыватворныя сілы роднай зямлі, пра народныя вытокаўкі творчасці сродкамі, чепадобнымі на ўжо апрабаваныя. Асанцыя — сараду, і выразнасць п'есы — шырокага ладу: і складанасць п'есы, і выразнасць строгай арганізацыі палатна, і рацыянальнасць п'есы.

Значнае месца ў экспазыцыі належыць лірычнаму і мэмарыяльному п'есам.

Прыгожыя і тэмпараментныя, прасякнутыя съветльм адчувањнем навакольнага, п'езажы В. Цывікі, напісаныя ў розных мэсцінах Беларусі, у тым ліку і ў звязаных з Купалам і Коласам. Гэтае вобразы тонкага лірызму, сапраўднай акрыленасці.

Прыгожыя, віртуозна выкананыя манатыпіі А. Гугеля, „Цішыня”, „Асеньні матыў”. Стрыманая гама высакародных, ясных тонаў. „Купалайскі край”, „Восень у Віязынцы” — новыя работы В. Варсоцкага. Мастак уважлівайуглідзяцца ў васаблівасці асьвятлення, шукае колерныя спалуччыні, ула-шыціўка канкрэтнаму моманту жыцьця прыроды.

Нёманская п'езажы Н. Воранава перадаюць трапляючое хвалівасць, якое ўзыніка ў душы мастака ад коласаўскіх мясыцін.

У жывапісных п'езажах „Хутар Альбус” С. Каткова, „На радзіме Янкі Купалы” А. Малішэўскага, „У саўгасе імя Янкі Купалы” І. Караве́са, „Вуліца Янкі Купалы” А. Кроля, у графічных лістах „Якуб Колас” і „На радзіме Янкі Купалы” Ю. Тышкевіча, у акварэлях „Рака Нёман, Мікалаеўшчына” і „Віязынка” Я. Красоўскага — глыбока творческі дасыльданье роднай прыроды.

Бездакорны па колеры, выразны, прадуманы ўва ўсіх дэталях кампазіцый натурморт Г. Вашчанкі: сялянскія ежа, атрыбуты сялянскага інтэр'ера. Трывалы дабравыт. Простае, здарове жыцьцё...

Кніжная графіка... Мастакі шукаюць найбольш выразныя ражыні. Магчымы, гэта самы складаны від ілюстравання — пераказваць пазіўную мову графікі... Кажды чытает Купалу й Коласа пасвой.

У сэрыі выключных па тусце графічных лістоў А. Кащуравіча паводле матыву купалайскай п'езіі — беражлівае стаўленне да першакрыніцы. Даўно палюбіліся глядачам аўтапітрафіі Г. Паплаўскага паводле матыву Коласавай „Новай зямлі”...

А побач — дэльце цудоўныя гуашы А. Пасльядовіч да гэтыя-же п'есы. Яны — у інакшымі ключы, на іншай плястычнай аснове.

Літаграфіі Н. Паплаўскай да Коласавага „Сымона музыкі”... Вобразы надзвычай інтымныя. Яны ўласбяляюць узвышаныя чалавечыя пачуцці.

Выяўлчы эквівалент Купалавым вершам: „А хто там ідзе?” і „Музык” шукае Б. Забораў. Яго літаграфіі на гэтыя тэмам — манументальныя, зымастоўныя. Звязаныя адзінай мастакоўскай задумай, гэтыя лісты быццам спалучаюць у сабе напружанасць руху з устойлівай раўнавагай мас. Тут валявая сыкіраванасць Купалавых герояў да лепшай долі перададзеная музычнай выразнасцю графічных рытмаў.

Імкненіе абанаўць мову трапіровы — у ілюстрацыях В. Шаранговича да Купалавых п'ес *„Адвечная песьня”*, *„Адплата каханья”*. Тое-ж у яго ілюстрацыі да Купалавага верша *„Касец”*.

Хвалюючы, знаёміць з дадзенай яшчэ спрабаю І. Гембіцкага стварыць кіслаграворы да Коласавай „Дрыгі”.

Зноў і зноў прыгадваю ўбачанае на выстаўцы. Яна паспраўднаму зымастоўная”.

Борыс Крапак

ПОКІ СЭРЦА Б'ЕЦЦА

Беларускія паэты ў пісменыні, крэтыкі ў літаратураведы, працаўнікі розных галін мастацтваў і культуры жадаю, кожны ў сваім жанры, адзначыць асабісту ѹбілі дарагога ім паэты. У беларускіх газетах і часопісах звязвалася ў лістені пісменынікі з Купалам, што пісменынікі звязвалася з Янкі Купалу, што з іх можна было-б склаць і грубую книгу. Таксама звязвалася ў пісменынікі з Купалу ѹ ягону творчасць, а таксама ўспамінаў пра паэту ягоныя сучаснікі. У якасці п'есы Купалы пісменынікі звязвалася з Купалам, што пісменынікі звязвалася з Янкі Купалу...

Дзяўм'яна Беднага, апавяданні Максіма Горкага і Аляксандра Серафімовіча. Зь беларускіх пісменынікі звязвалася з Янкі Купалу. Якуба Коласа, Міхася Чарота. Тады я пазнаёміўся з Курганом” і многімі вершамі Купалы...

Гэй, наперад, покі сэрца Б'еца, рвеца на прастор...

Гэтыя радкі народнага паэты былі ўспрыняты мною, ды, відаць, і ўсім маймакаленем, як запавет, а паўтараліся як прысяга і ўжо ў маленстве сталі вялікай духоўнай зарадкай.

Часам спрабуеш разгадваць сакрэту купалайскай п'езіі: у чым яе агромніст сіла хараства, вабнасці, настрайвасці? Восьбы ўспомініць першыя праціглазы, якія візіруюць ўзрушэніне, радасць адкрыцця і радасць далучэння да вялікага не спазнанага дагэтуль свету, у якім давядзенча жыць. Мусіць трэба адчуць сябе на гэты час вясковым хлапчуком і вярнуцца ў нашу пачатковую школу, якай, дарэчы, была, на другую падавальную басцькавага дому пасыя таго, як школьні будынок зграбрэ пад час нейкага вялікага летнага кірмашу. Бачу кожны куток „свай” школы. Напраза да дзяўчынкі дошкі. Перад дошкай стол настаўніцы, перад столом два рады партай, за якімі — трэй групы вучніў. У правым куце самы дараўгі скарб школы — шафа з кнігамі. Купала, Колас, Чарот, Александровіч, Кішчанкі, міе здаецца, павінна бытло-б мець некалькі іншыя структуру і сэнсавую арганізацыю.

Шмат жывапісных апавяданняў на выстаўцы звязаныя з тымі ўсімі фактамі біяграфіі п'есы. Цнатліва съветская карціна В. Сахненкі „Наставнікі”. Даўно ўжо відомая глядзіць і кампазіція „Справаеца” з разынісцю. Думаеца, сёе-то ў кампазіціі навягнула візія саўгасаўскага зоркі. А пісменынікі звязвалася з Купалам, які не спасыгілі прамэтыскі агонь душы, не запальвалі сіламі. І калі прыгэшило ўжо такое парыўнанне, то трэба сказаць, што кожны агочы мае сваю адпаведную фігуру й агочы. У чым маглі перацягніць коліпнія начлежнікі ў салдаты. То гэта маленька піяпельна, спакойнае, як палёт матыля, то п'ывістыкі язычкі полымя, якія нібы імкнушы адарваша ўзімлі. У п'ывітэдзе на сцэне дзве аднолькавыя па фое агнёў-вогнішчы. А сутнасьль адна: кожны агонь грэе, съвітшы, навявае думы, кудысьці кліча ўядзе.

Гэй, наперад, покі сэрса Б'еца...

Грэлі і съвяцілі мін гэтыя купалайскія слова ў маленстве, вялі ў школу, а пасля на вялікі прастор жыцьця. Паллі сэрца ля вогнішча на салдацкім п'ывале, падымалі на сымяротным полі бою ў атаку.

...Цляжка, ды і немагчыма ўяўлічаць. Беларусаў, бяз Янкі Купалы. Ен наш буквар і эншыкляпэдия, песьня і сумленыне. Дзякую табе, зямля беларуская, што нарадзіла нам нашага Купалу!

Аляксей Пысін

УДЗЕЛ У СЬВЯЦЕ

НЕЗАЛЕЖНАСЦІ ЗША

У нядзелю 2 ліпеня сёлета ў Фэрмі Парку партовага гораду Сан-Педро ў Каліфорніі на сцэне пад адкрытымі небам адбывалася прафіламетрія Незалежнасці ЗША, зладжаная Бюром Музыкі Гарадзішчы. Аддзелу Мастацтваў Лес Анджэлесу. Танцы выконвалі вучні Джузэп Студыгі Танцаў у Голівудзе. У трох груповых танцах у зыркіх касцюмах прыўмала ўдзел і адзінніцілідзівадава Беларускія Карніля Найлзюк, бацькі якой, як гледачы, ніялага цешыліся з ейнага выступлення.

БЕЛАРУС, № 184 — 1972

ГАЛАСЫ ПРЫЯЗНЫХ ЧУЖЫНЦАЎ

На Купалавы ўгодкі шчыра адгукнуліся пісменнікі ўсіх іншых народу Савецкага Саюзу, а таксама г. зв. народных дэмакрацыяў, або прыміточныя беснасірэйскі ўздел у юбілейных учынствасцях у Менску, або выступаючы ў сваім, а так-жэ ў беларускім прыядычным друку з ухвалівымі артыкуламі пра Янку Купалу. У якасці аднаго з відлікаў мніства прыкладаў ніжэй перадрукуюцца артыкул буйтарскага літарата Найдана Вылчава, зъмешчаны ў газэце „Літаратура і мастацтва” за 7 ліпеня сёлета:

„У старым бліжнім я знайшоў запіс аднай размовы, якая адбылася ў маі 1961 году ў Менску.

— Янка Купала? О, Янка Купала з намі ад самых малых год. З калькі. Ён з усімі: і з сялянскімі дзецьмі, з работнікамі і з інтэлігэнцыяй.

— І што, цяпер гэта адчуваеща больш, як раней?

— Я не сказала-б. Думаеща, што цяпер, як і раней, — што так будзе з'яўсёды. Ён з тых, што не адыха-дзяць з мады.

— Хіба ніяма новых паэтаў? Ніяма каму, так сказаць, прыніць эстафэту?

— Новыя паэты былі ёй ёсьць, ёсьць яркія, цікавыя таленты. Яны з гонарами ніясуць сцяг Купалы, непазыўбенна ўзбагачаючы нашу літаратуру. Але што новое не заменіць такога паэта, як Янка Купала. Яго можна наследаваць, яго можна „развязаць” і „даразвіваць”. Вядома, цяпер паэтычныя сродкі магутць быць у многіх адно-сінах іншыя, больш вытанчаныя — але кожны талент адчувае сябе перад яго творчасцю, як перад вытокам усіх крываў, ставіцца, як да кораня ўсіх каранёў, адкуль расце дрэва нашай пазії. Вы самі былі ўчора ў тэатры. Яго „Паўлінку” мы глядзім колкі дзесяцігодзіньдзяў — і не дакучава гэта. Нам любы ду-хойны съвет нашых дзядоў і прад-зедаў. Мы жываты падрываем ад съмеху над панком з галёшамі. У нашым уяўленні ён такі: адзіны сярод сялян, хто выдзяляеца „аду-каванасцю”, больш сучаснай во-праткай, манерамі, — і ўсё-ж яму далёка да мужыка з яго народнасцю ў паводзінах, кемлівасцю, адкрытай ніянавасцю, чыстым ка-ханнем і сумленнем — мужыка, якім ён пагарджае. „Паўлінка” ў рэпэртуары кожны сезон, ужо за-быўся, калі яна на ішла на сцене. Мняюцца акторы, пакаленыні гля-дачоў, а за рампай парапнейшаму чубацца сваты, пастукаюць драў-лянныя лыжкі, і публіка заходзіцца ад съмеху.

— Каго ўсё-ж паказвае аўтар?

— Каго паказвае? Паказвае нас, нас усіх. Выказвае самога сябе, сява думку пра народ, пра ягону будучыню. І ўса ўсім — душа беларускага селяніна, які можа быць і з Полацкага, і з Гомельскага краю, і з Берасцейшчыны — з любога кутка нашай зямлі. Гэта асабродзідзе, з якога выйшаў паэта. Гэта вы ведаецце.

**

Так, я ведаю гэта. Як і тое, што кожны, хто хоць што-небудзь чуў пра Беларусь, ведае, што такое Янка Купала. Ён так звязаны з гісторыяй краіны, так непахісна стаіць у цэнтры яе культуры, так злы-ты зе яе пакутамі і надзеямі, з ба-радбай і імкненнямі свайго наро-ду, што яго імя на Беларусі ўспа-минаеца ў пачатку кожнай размо-вы. Моладзь асабліва любіць вер-ши Купалы, іх вывучаюць напа-мяць з маленствам. Іх лёгкі вучыцы, яны добра запамінаюць. Тому іх ведае кожны. Янка Купала з са-мага пачатку быў з народам, жыў яго спадзяваннямі, бядой і пісай пра тое, што бачыў і перажыў. І як-ж прыйшло да яго, беднага хлопца, калі браўся за пяро, што сваімі песьнямі ён западзе ў сэрца

**

Гусыльяр у „Кургане” — асова асуджаная. Чаму? Тому што ён му-сіць сказаць прауду. І ён выказа-е — безглаждна, гатовы на ўсё. І ён за гэта плаціцца.

Зарабляе съмерць.
Ці блясьцьмерце?
Гусыльяр? Ші аўтар?

**

Купала прыйшоў у Баўгарью позна. З трывам вершамі, якія ў 1945 годзе пераклау Людміл Стаянай, і з адным томікам, які выйшаў у 1962 годзе.

Але бывае, што познія госьцы робіцца самымі дарагімі, ты адчуваеш сябе зь імі такім багатым, што хочаша, каб яны засталіся ў цябе назаўсёды.

г. Сафія. Найдан Вылчай

У маскоўскім выдавецтве „Зна-ніе” выйшоў летасць стотысячным трыражом зборнік публіцыстычных нарысаў савецкага аўтара Аркадзя Сахніна пад заг. „Адзінота”. Адзін з нарысаў зборніка (бб. 55-70) — пра дзейнасць Д. Касмовіча на Беларусі ў гадох вайны.

МАШЫРУЮЦЬ БЕЛАРУСКІЯ ВЭТЭРАНЫ

Чало Задзіночананія Беларуска-Амэрыканскіх Вэтэранаў у Нью Джэрзі ў Парадзе Дня Успамінаў (Memorial Day Parade). Сёлета, апрача Вэтэранаў, прынялаў ўздел у Парадзе Арганізацыя Беларуска-Амэрыканскай Моладзі ў Нью Джэрзі пад кіраўніцтвам Юркі Азаркі

Фото: А. Дубяга.

СПРАВЫ МОЛАДЗІ

МІЖНАРОДНЫ КАРАВАН 1972 У ТАРОНЬЦЕ

БЕЛАРУСКІ ПАВІЛЬЁН “МЕНСК”

У вапошнім тыдні чырвеня сёлета беларуская моладзь ізноў, як і ў мінулым годзе, арганізавала беларускі павільён „Менск”, адзін із 44 павільёнаў Міжнароднага Каравану-Кірмашу ў Тароньце.

Ладзінь другі раз, зразумела, было лягчэй і прасцей. Вядома было, да чаго рыхтавацца ѹ як. Загадзя перавыдадзеная была тыражом у некалькі тысяч інфармацыйнай брошуркі пра Беларусь у ангельскай мове для раздавання наведальнікам. Загадзя былі запоўнены экспанаты на выстаўку, а што магчыма, і звязана. Тыдні наперад падрыхтаваны былі і некаторыя стрэвіды пазамарожванія. Адно толькі рамонт кухні, які зацягнуўся ледзь не да апошніх дзён перад Караванам, змусіў да апошняга часу адлажыць дэкараванне залі. Затое пасля гаспадыні мелі раскошу ў новадэстрыенай кухні з амаль тысячадзяровай печчу на 2 духоўкі ды 6 феарак.

У гэтым годзе пашанцавала нам і на экспанаты.

Сл. Кісель, які і ў мінулым годзе шмат нам памог экспанатамі, у міжчасе атрымаў новы клад з матчынага куфра. Старынна мужыцкай каашуля, якія дагэтуль толькі бачыліся на здымках у альбомах беларускіх народных вопратак. (2 аўтэнтычныя сарочкі цвёрткі Кісяліх), хварухі ды чырвоны андрак у поцалёвую закладачку заплісаны пад гарачымі боханамі хлеба больш паўстагодзідзя таму назад. Не казаць ужо пра розныя тканины ўся-лякіх узору і стылю: наміткі, абрусы, ручнікі, дзягуржкі.

Другой навінкай і вялікай атракцыяй быў невялікі мадалін калішніх хатня-гаспадарскіх прыладаў, собскаручна выразбленыя ці выта-чаныя з дрэва айцом А. Махнуком. Жорны, ступа з таўчаком, зэлдік, так какісць неад'емная частка ўмэблявання беларускай сельскай хаты, начоўкі, якіх таксама было ў кожнай хате па некалькі дыгі розных разьмераў. Начоўкі, бывала, і пад жорны на муку ці крупу пад-стайлія, у іх збожжа апалаці перад тым, як у млын везьці, а перад Вялікаднем пірагі рагічніялі ў мя-сілі, у іх і нованароджаных купалі.

І найбліжыя мадэль — сялянскі воз, ці хутчэй на просты воз, а вазок, наладжаны для съяточнага выезду — у нядзелью ў царкву ці каасцёл, у святы, на вяселле, а ў будзі і з лекарам, ці фэльчарам, а ў суседнія мястечка. На каравансім вазку баба Еўка ў дзед Тамаш вярталаісі зь кірмашу, калі ужо ўсё, басала сэла за фурмана! ды калі „кабылкі” ужо на стала”.

Сыцены краслі, побач на гэты раз толькі па некалькі аброзой В. Жайяровіча, П. Мірановіча Г. Руслак, абрэзы, а пераважна рысункі маладой нашай мастачкі Івонкі Шыманец-Сурвілы. Асабліва ейныя рысункі паланілі ўвагу гледа-чоў ды былі наўтыры трох ахвотнікі да-купілі.

Як уступ да Каравану, ужо 1-га чырвеня было наладжана прыняцьце для прэсы ў ваднай з заляў найбольшага тараントонскага тэатру „О'Кіф Сэнтэр”. На прыняцьці гэтым „Менск” рэпразэнтаваў бурмістр павільёна Палюлюк Пашкевіч ды сёлетніца каравала „Менску” Валея Вяляніцкая і мінулагоднія Эва Пашкевіч.

А ў суботу 24-га чырвеня адкрыцьце павільёна, пачатак вясмы дзён цяжкай працы для маладых арганізатарав, а адначасна і прыемнага праводзіжнія часу, съябоўскіх зборак нярэз да ранняго па прыватных кватэрах, цікавых суст-рэчаў з людзьмі як у сваім павільёне, так і пры наведванні дру-гіх.

Калі спэцыяльны каравансі аўтобус падкіне людзей, а тия ўважна агледзеўшы экспанаты ды кніжную выставу спадароў Маркевіч і Акулы, сядзіць за сталы, у бары добра мусіць завіхціца Тамаш Кулеш і Янка Кухарчык із сваімі памагатымі, каб выконваці заказы на „зуброўку”, беларускі „крупнік”, гаралку, піва ці якіякі.

У кухні-ж энэргічна і спраўна гаспадарыла сп-ня Ліна Кулеш, а памагалі ёй сп-ня Леся Некрашэвіч, якія належыцца асаблівімі шчырэй пад-зядзеніямі. За ўсю туту працу і дала-могу, што яна ўзяліла моладзі пры-задзіні, падрыхтаваць асаблівую шынак, сп. Веляніцкая, сп. Ганко і шмат іншых ахвярных спадарыні.

Язэп Пітушка ўзноў адказаў за

MIENSK

Перад павільёнам „Менск”.
Справа налева: В. Вяляніцкая,
Р. Целеш, Каравану 1971,
Э. Пашкевіч.

перадпрадажу білетаў, дапамагаў дэкараваць залю ўнутры ў звонку. Над усім-ж у павільёне меў на-гляд і, дзе трэба, памагаў Лявон Сладкоўскі ды ў дапамогу яму бра-твы Міхась і Іван Кавалі. Але самую цяжкую і адказную функцыю мэй-Валодзія Кухарчык, ён быў касір.

А стравай для души была беларуская музыка сп. Лішчонка і двух ягоных маладых музыкаў, адным з іх быў акардыніст Толя Пун-тус. У пярамішку беларускія песьні з кружэлак у дасканала выраз-ным выкананы на заінсталяваным Сыцяпанам Аляксееўчам ягоными жорнымі дзвінамі. Сыцяпан з галаскім, да штогадзінныя выступы танца-вальнай групы „Лівоніка”. Тара-тонскія танцыры ўсяго троі дні таму назад на канцэрце маладзежных та-лентаў у Саўт Рыўэрэ, Нью Джэр-сі, узялі першае месца сярод танца-вальных гурткоў. Ці з разгону на-даўнія перамогі, ці хутчэй хіба ў выніку падрыхтоўкі і на „Карава-

ве” танцевалі яны з натуральнаі народных танцам вэртай і жыцьцём на-наведальнікай.

На заканчэнні Каравану 3-га лі-пеня ў заліх Роел Ерк Готзі ад-быўшы шыкоўны банкет і выбары: каравалі Каравану 1972. Выбар пады на каравалу карабійскага павілён Порт Роел.

Агульная наведальніца наша-га павілёну ў гэтым годзе была большая, як і мінулым, прайшо звыш 5 тысяч людзей. Людзі ад-нац, відца, ашчадні выдавалі гро-ши, бо пры агульным абароце калі 4-ох тысячаў далаўраў, чыстага да-ходу было ўсяго 200 дал.

Галоўнае, аднак, павілён „Менск” зрабіў вілічэсную работу ў знаём-леныні канадскай грамадзкасці з беларускай культурай і беларус-кай справай, і найбольшая заслуга была ў гэтым нашых маладых, ча-стага наўримыслівых і рагатых, але дарагіх маладых.

Вялікая падзяка належыцца так-сама ўсім, хто пазыц'ю экспанаты, як напр. сп-ту Бакуновічам з Дэ-ройту, якія самі ў прывезлы свае абрэзы, айцу А. Махнуку з Саўт Рыўэрэ, спадарству Кісялём і пера-дусім сп-ту Сурвілам за дапамогу ў арганізацыі выстаўкі, спадаром Скурату ў Сурвіле за сфатографа-ваныне выстаўкі.

Вялікае дзякуні ў дапамогу ўсім успамінам ужо спадарыням як і сп. Кухарчык за „крупнік”, спадарыням Рышко, Целеш, Ніне Рабчак, ці сп-ням Высоцкай, Сладкоўскай, Дунец, якія навет і за прадукты

ШТО ЧУВАЦЬ?

Пісменнік Каустусь Акула канчае апрацоўваць „Закрываўленасонца” — другую книгу „Гараваткі”, што неўзабаве будзе гатовая да друку. Ужо цяпер можна замаўляць яе (цана — 7 дал.) у Беларускім Выдавецтвамастацкім Клубе „Пагоні”.

Альбом „Мастацтва Беларускай ССР” паступіў у продаж у магазіны савецкай кнігі ў ЗША і Канадзе. Кніга выдадзеная сёлета ў ленінградскім выдавецтве „Аўрора”. Уступ да яе напісаны беларускі мастацтвавед Леанід Драбоў, і зменшчаны ён у трох мовах беларускай, расейскай і англійскай. Альбом складаецца з 70 каліяровых і чорна-белых рагадукцыяў беларускіх мастакоў, выкананы паліграфічна і аформлены мастацка на добрым узоры.

У Амерыцы выходзіць чатыроццаць беларускіх выданняў агульным разам тым, што дасягае тысяч экзэмпляраў, паводле выдадзенага нядыўна ўпяршыню „Энцыклапедычнага даведніка этнічных газетаў і пэрыёдышкаў Злучаных Штатах”. Бальшыня беларускіх выданняў — месячнікі, квартальнікі і пэйгадавікі. Выдаюцца яны пераважна ў штатах Нью-Ёрк, Нью-Джэрзі і Агэе, дзе найбольш сканцэнтравана жывуць Беларусы.

Усіх нацыянальных пэрыёдышкаў у Злучаных Штатах выходзіць 903 сорак трох розных нацыянальных і этнічных групаў. З народаў, што знаходзіцца ў складзе Савецкага Союзу, паводле даведніка, у ЗША выхадзіць украйніскіх 73 выданняў, літоўскіх — 42, расейскіх — 31, армянскіх — 30, беларускіх — 14, карпата-рускіх — 13, латышскіх — 2, эстонскіх — 1, грузінскіх — 1, казацкіх — 1.

У ўступе да „Энцыклапедычнага даведніка этнічных газетаў і пэрыёдышкаў у Злучаных Штатах” ягоны ўкладальнік прафесар Контаўская штатнага ўніверсітету Любамір Вінэр піша:

ПРАДСТАУНІЦТВЫ „БЕЛАРУСА”

UNITED STATES:

1. Mr. B. Danilovich
303 Howard Street
New Brunswick, N. J. 08902
2. Mr. Andrey Streczyn
3407 Mapledale Avenue
Cleveland, Ohio 44109
3. Byelorussian Association
in the State of Illinois
3006 Logan Blvd.
Chicago, Illinois 60647
4. Mrs. L. Bakunovich
16435 Stricker Avenue
East Detroit, Mich. 48021
5. Mrs. J. Najdzik
883½ North Coronado Street,
Los Angeles, Calif. 90026

CANADA:

1. A. Markievich
127 Dovercourt Road
Toronto 145, Ont.

AUSTRALIA:

1. Mr. M. Nikon
14 Steel Street
Spotswood W. 14, Vic.

2. Byelorussian Ass'n of N.S.W.

- 4 Third Avenue
Canley Vale, N.S.W.
3. Dr. A. Brazeuski
44 Glenelg Avenue
Wembley Downs, 6019
West Australia

ENGLAND:

1. Mr. A. Laszuk
97 Moore Park Rd.
London, S.W. 6
2. Mr. J. Kalbasa
3 Rowton Thorpe
Greengates
Bradford, Yorks

3. The Byelorussian Club
74 Bellott St., Cheetham
Manchester 8
4. Mr. M. Bajarouski
1 Beech Farm Craft
Birmingham 81

FRANCE:

- Mrs. Kasztelan M. Marie
1, Rue Negrier
Mouvaux 59

SWEDEN:

- Josef Fiedorczuk
Post Box 583
101 27 Stockholm

„Факт, што амэрыканскія этнічныя выданыя бязульянна выдаюцца рознымі этнічнымі групамі ў шмат якіх мовах, навочна адлюстроўвае шматэтнічнасць амэрыканскага грамадства. Гісторык, сагіялёр, даследчык палітычных проблемаў, бібліограф ды іншыя навуковцы, што аналізуюць амэрыканскіе грамадства ў ягоную культуру, павінны дакладна разглядаць і этнічныя групы Амерыкі ды іхны друк. Этнічныя выданыя, — кажа прафесар Вінэр, — адыграюць на толькі важную ролю ў жыцці этнічных груп, але становяцца таксама важныя беспасяродні й пасяродні кропінцы для гісторычнага і сацыялічнага вывучэння амэрыканскага народу ў ягонай культуре”.

Леанід Прокша зняты із заманаўчага ім становішча галоўнага рэдактара газеты „Лім” у кастрычніку 1969 года. Апошні нумар газеты падпісаны ім як галоўным рэдактаром датаваны 28 ліпеня. За новага галоўнага рэдактара „Лім” назначаны пісменнік Хведар Жычка. Леанід Прокша, тым на менш, застаўся ў складзе рэдкалегі „Лім”, як звязаны сябра.

Леанід Прокша быў назначаны на становішча галоўнага рэдактара газеты „Лім” у кастрычніку 1969 года. Ад 1958 да 1959 году ён рэдагаваў газету „За вяртанье на Радзіму”, што завецца цяпер „Голос Радзімы”.

Новы галоўны рэдактар газеты „Лім” — 45-цігадовы беларускі пісменнік Хведар Жычка, працаўшы дасюль у выдавецтве „Беларусь”, і ачольваў у ім рэдакцыю мастацкай літаратуры. Ён — аўтар колькіх зборнікаў вершаў, аповесцяў, апавяданняў, прозы для дзяцей ды мастацкіх перакладаў.

Някіх тлумачэнняў замены Леаніда Прокши Хведарам Жычкам на становішча галоўнага рэдактара газеты „Лім” тымчасам не пададзена.

Дасюльшы рэдактар часапісу „Полымя” Павал Кавалёў зняты з заманаўчага ім становішча без ніякага публічнага тлумачэння і нат не пакінуты ў складзе рэдкалегі часапісу. Ліпенскі нумар „Полымя” падпісаны ўжо новым галоўным рэдактарам Кастусём Кірэнкам. Апошні нумар „Полымя”, падпісаны Кавалёвам, як галоўным рэдактарам — за красавік 1972 году.

Жыневскі нумар выдаванага ў Маскве расейскага літаратурнага часапісу „Роман-газета” прысьвечаны беларускаму пісменніку Івану Шамякіну. Іван Шамякін нядыўна дастаў тытул „народнага пісменніка БССР”. Зъмест восьмага нумара „Роман-газеты” складаюць расейскія пераклады шамякінавых аповесцяў „Першы генэрал”, „Бранепоезд, Таварыш Ленін”, Часапіс „Роман-газета” выхадзіць у маскоўскім выдавецтве „Мастацтва літаратура” тыражом паўтара мільёнаў экзэмпляраў.

Жыды з Беларусі займаюць у Ізраэлі вядучыя становішчы — прафесар піша ў „Нью-Ёрк Таймс” (16. VIII. 72), чаракаюць на дыскрымінацію ў Ізраэлі Жыдоў усходніх народжання (Сефардымаў), др. Джозэф Гасон з Роківілу, штат Мэрыленд, др. Гасон піша: „Дзеяцьці дзесяткі рэдактараў становішчаў у ўрадзе (Ізраэлю), у войску, Гістадурце, Жыдоўскім Агенцтве, у прымеславасці — запоўненія Ашкеназамі, інаки какучы на нашчадкамі бацькоў, народжаных у межах 600-мільяновай родынусы Менск-Пінск у Ёўхендний Ёўропе”.

Ураджэнец Віцебшчыны сусьевна ведамы мастак Марк Шагал прыслалі юдаўніц ліст беларускаму пісменніку Юрку Вільбічу, у якім, між іншага піша: „Вашая аддачнасць нашай былой Бацькай-шчыне сардечна ўзрушшае мяне”. Словы гэтага — рэакцыя на прачытану ў газэце „Новое Русское Слово” (29. VI. 72) зацемку Ю. Вільбіча „Яна была ў Магілеве”, што становіцца варыянт нарысу пісменніка „Чаму плакаў Зымітр Вядулі”, надрукаванага ў № 182 „Беларуса”.

Сп-чна Вера Арцішэнка абраўшы за міс Белер-Менску на сёлетні год. Урачыстасць выбараў адбылася ў часе балю 19 жніўня, калі ў Белер-Менску адзначаўся Дзень Саўт Рыўэр.

Вышыя ліпенскі-жыневскі нумар рэлігійнага двумесячніка „Слубіт”, выдаванага ў дагадаванага а. Праныцішам Чарніцкім. Друкуючыца часапіс цяпер у Беларускай Друкарні ў Саўт-Рыўэр.

КАНФЭРЭНЦЫЯ ЭТНІЧНЫХ ГРУПАЎ ОНТЭРЫЁ

“Heritage Ontario — Спадчына Онтэрыё” — пад гаткім назовам у стаўліцы канадскай правінцыі Онтэрыя, Таронта, што ў мове аўтахтонаў абазначае адпаведна „кропінцу” і „месца сутрачы”, адбываўся 2. 3 і 4 чырвенія шматлюдны трахдзённы Кангрэс культурна-этнічных груп, што насяляюць тэрыторыю гэтае правінцыі Канады. Кангрэс быў заргансаваны правінцыяльным урадам, дакладней — Сакратырамі правінцыі і Міністэрствамі грамадзянства ды меў перад сабой дзве галоўныя мэты: 1. звязацца з галоўнага Канады Кангрэсом, паходжаныя больш, чымся Италянцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Фларэнцы, і што ў Онтэрыё больш Канадычай гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Фларэнцы, і што ў Таронты больш Канадычай гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Спарце.

Жыхарства правінцыі ў вагульных рыхах прынята дзяліць на чатыры дамаграфічныя групы: аўтактонаў, антарыйцаў ангельскага паходжання, антарыйцаў французскага паходжання і жыхароў, што твораць г. зв. „трэйні элемэнт” (усе іншыя, апрача вышэй назовных).

Складаные Кангрэсу было пасьлядоўным вынікам ушанавання прынцыпу, абвешчанага на Другой Канстытуцыйнай Канферэнцыі ў лютым 1969 года, падчас якое ўрад Канады заявіў, што „Канада павінна быць краінай двумоўнай, але захоўваючы адначасна свой шматкультурныя характеристыкі. Гэты асноўны прынцып падзяліўся на чатыры ўпіскі: 1. звязацца з галоўнага Канады Кангрэсом, паходжаныя больш, чымся Італіянцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Фларэнцы, і што ў Таронты больш Канадычай гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Спарце.

На прынцыпі, ладжаным дэлегатам Кангрэсу, старшыня онтарыйскага ўраду Вільям Дэвіс заявіў, што Кангрэс на бывшым павароту да сваіх шматлікіх і разнайках кропінцаў. Гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Фларэнцы, і што ў Таронты больш Канадычай гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Спарце.

На прынцыпі, ладжаным дэлегатам Кангрэсу, старшыня онтарыйскага ўраду Вільям Дэвіс заявіў, што Кангрэс на бывшым павароту да сваіх шматлікіх і разнайках кропінцаў. Гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Фларэнцы, і што ў Таронты больш Канадычай гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Спарце.

На думку некаторых назіральнікаў, Кангрэс быў скліканы ў вілікай меры дзеля „абясці паходжаніяў, якія выкарыстоўваліся ў паходжаніях і разнайках кропінцаў”. На сэмінары паходжаніяў, якія праводзяцца ў Канаде, паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Фларэнцы, і што ў Таронты больш Канадычай гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Спарце.

На думку некаторых назіральнікаў, Кангрэс быў скліканы ў вілікай мере дзеля „абясці паходжаніяў, якія выкарыстоўваліся ў паходжаніях і разнайках кропінцаў”. На сэмінары паходжаніяў, якія праводзяцца ў Канаде, паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Фларэнцы, і што ў Таронты больш Канадычай гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Спарце.

На думку некаторых назіральнікаў, Кангрэс быў скліканы ў вілікай мере дзеля „абясці паходжаніяў, якія выкарыстоўваліся ў паходжаніях і разнайках кропінцаў”. На сэмінары паходжаніяў, якія праводзяцца ў Канаде, паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Фларэнцы, і што ў Таронты больш Канадычай гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Спарце.

На думку некаторых назіральнікаў, Кангрэс быў скліканы ў вілікай мере дзеля „абясці паходжаніяў, якія выкарыстоўваліся ў паходжаніях і разнайках кропінцаў”. На сэмінары паходжаніяў, якія праводзяцца ў Канаде, паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Фларэнцы, і што ў Таронты больш Канадычай гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Спарце.

На думку некаторых назіральнікаў, Кангрэс быў скліканы ў вілікай мере дзеля „абясці паходжаніяў, якія выкарыстоўваліся ў паходжаніях і разнайках кропінцаў”. На сэмінары паходжаніяў, якія праводзяцца ў Канаде, паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Фларэнцы, і што ў Таронты больш Канадычай гэтае паходжаныя, чымся Немцаў у Боне, італьянскага паходжання больш, чымся Італіянцаў у Спарце.